4

O‘ZBEKISTON RESPUBLIKASI
OLIY TA’LIM, FAN VA INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI

SAMARQAND DAVLAT VETERINARIYA MEDITSINASI,
CHORVACHILIK VA BIOTEXNOLOGIYALAR UNIVERSITETI

Ro‘yxatga olindi:
№ BD-60410100 – 2.09
“29” 08 2024-yil

“TASDIQLAYMAN”
O‘quv ishlari bo‘yicha prorektor
q.x.f.d., professor
______ Elmurodov A.A.
“29” 08 2024

TANNARX KALKULYASIYASI
ISHCHI O‘QUV DASTURI (SILLABUSI)
(Sirtqi ta’lim 4-bosqich talabalari uchun)

Bilim sohasi:	400000	-	Biznes, boshqaruv va huquq
Ta’lim sohasi:	410000	-	Biznes va boshqaruv
Ta’lim yo‘nalishi:	60410100	-	Buxgalteriya hisobi va audit (qishloq xo‘jaligida)

Samarqand – 2024

Fanning ishchi o‘quv dasturi (sillabusi) 202_ yilda tasdiqlangan o‘quv reja va fan dasturiga muvofiq ishlab chiqildi.

Tuzuvchilar:

Rajabov N.A.– SamDVMCHBU “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasi assistenti

Taqrizchilar:

1. Mirzayev K.J. - Samarqand iqtisodiyot va servis instituti “Raqamli iqtisodiyot” kafedrasi mudiri, i.f.d., professor

2. Pardayeva O.M. - TDIU Samarqand filiali “Yashil iqtisodiyot va barqaror biznes” kafedrasi mudiri, dotsent

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi” kafedrasining 202 -yil “____” ________dagi “____”__-son yig‘ilishida muhokamadan o‘tgan va fakultet Kengashida muhokama qilish uchun tavsiya etilgan.

Kafedra mudiri: _______________ **Eshmuradov U.T.**

Fanning ishchi o‘quv dasturi “Iqtisodiyot” fakulteti Kengashida muhokama etilgan va foydalanishga tavsiya qilingan (202 -yil _____ _________dagi ____ -sonli bayonnoma).

Fakultet kengashi raisi: _______________ **Alikulov A.I.**

Kelishildi:

O‘quv-uslubiy boshqarma boshlig‘i, professor v.b. _______ **Ro‘ziqulov R.F.**

10. Do‘smuratov R.D. Buxgalteriya hisobi nazariyasi. Darslik. –Toshkent: «Fan va texnologiya», 2013.
11. Xolboyev D., Ibragimov U. Moliyaviy hisob. –Toshkent: “Cho‘lpon”, 2016.
12. Воронина Л.И. Бухгалтерский учет. Учебник. – М.: Алфа–М, 2017.

Axborot manbaalari

13.www.lex.uz – O‘zbekiston Respublikasi Adliya vazirligi portali
14.www.mineconomy.uz – O‘zbekiston Respublikasi iqtisodiyot va moliya vazirligi sayti
15.www.stat.uz – O‘zbekiston Respublikasi Davlat statistikasi qo‘mitasi

VIII. Baholash

Talabalarning fanlarni o‘zlashtirishi 5 ballik tizimda baholanadi.

5 (a’lo) baho:

Xulosa va qaror qabul qilish;
Ijodiy fikrlay olish;
Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

4 (yaxshi) baho:

Mustaqil mushohada yurita olish;
Olgan bilimlarini amalda qo‘llay olish;
Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

3 (qoniqarli) baho:

Mohiyatini tushunish;
Bilish, aytib berish;
Tasavvurga ega bo‘lish;

2 (qoniqarsiz) baho:

Dasturni o‘zlashtirmaganlik;
Fanning mohiyatini bilmaslik;
Aniq tasavvurga ega bo‘lmaslik;
Mustaqil fikrlay olmaslik.

Fan Sillabusi

Samarqand davlat veterinariya meditsinasi, chorvachilik va biotexnologiyalar universiteti

Fan to‘g‘risida ma’lumot
Fan shifri: TKE 3404
Fan nomi: Tannarx kalkulyasiyasi
Semestr/yil: 7-semestr/2024-2025 o‘quv yili
Kafedra: Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi
Soatlar/kreditlar: 4,0 ECTS (20 auditoriya soati, 100 soat mustaqil ta’lim)

Ma’ruza	Amaliy mashg‘ulot	Mustaqil ta’lim	Jami
10	10	100	120

Fan bo‘yicha mashg‘ulotlarning joylashuvi:
Auditoriya vaqti: dars jadvaliga asosan
Talablar:
Fan uchun mas’ul kafedra: **Iqtisodiyot va buxgalteriya hisobi**
Instruktor to‘g‘risida ma’lumot
Kafedra joylashgan joyi: **SamDVMChBU, 5-o‘quv binosi, 521-xona**
Telefon: +941855800 mobil
Ish vaqti: Uchrashuvga ko‘ra

I. Fanni o‘qitishdan maqsad - qishloq xo‘jalik korxonalarida mahsulot ishlab chiqarish xarajatlari, ularning turkumlanishi, qishloq xo‘jalik mahsulotlari tannarxini kalkulyasiya qilish usullari to‘g‘risida tasavvurni shakllantirishdan iborat..

II. Fanning vazifasi – buxgalteriya hisobining konseptual asoslarini, buxgalteriya hisobi va hisobotini tashkil qilishning huquqiy-tashkiliy asoslarini, korxonaning ishlab chiqarish jarayoni, mahsulot assortimenti, nomenklaturasi, jarayonining murakkablik darajasi, muddatidan kelib chiqqan holda mahsulot tannarhini shakllantirishda xarajatlarni minimallashtirishga va tashqi omillarni hisobga olgan holda foydani maksimallashtirishga olib keladigan kalkulyatsiya usulini tanlay olishi va mahsulot tannarxini hisoblashni o‘rgatishdan iborat.

III. Fanni o‘zlashtirish natijasida talaba:

- qishloq xo‘jalik korxonalarida mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini turkumlanishi va hisobi to‘g‘ri yuritish hamda har bir alohida vaziyatda kerakli usulni tanlash haqida **tasavvurga ega bo‘lishi;**
- korxonaning ishlab chiqarish jarayoni, mahsulot assortimenti, nomenklaturasi, jarayonining murakkablik darajasi, muddatidan kelib chiqqan holda mahsulot tannarhini shakllantirishda xarajatlarni minimallashtirishga va tashqi omillarni hisobga olgan holda foydani

maksimallashtirishga olib keladigan kalkulyatsiya usulini tanlay olishi va mahsulot tannarxini hisoblashni **bilishi va ulardan foydalana olishi; (ko'nikma)**

mahsulot tannarxini aniqlash chog'ida jahon amaliyotida keng qo'llaniladigan usullardan ("Direkt-kosting", "Standart-kost") foydalanib, amaliyotda qo'llay olish **ko'nikmalariga ega bo'lishi kerak. (malaka)**

IV. O'qitish usullari:

Fanni o'qitish jarayonida zamonaviy uslublardan foydalanish, sohadagi muammolarni ta'limning ommaviy shakllari bilan bog'lab, talabalarning nazariy bilimlarini amaliy mashg'ulotlar orqali mustahkamlab borish lozim. O'quv materiallarini talabalar tomonidan unumli o'zlashtirish uchun ko'rgazmali qurollar o'qitishning texnik vositalari, buxgalteriya hisobi bo'yicha chop etilgan ma'ruza matnlaridan keng foydalanish, talaba bilimini baholash tizimini joriy etish. Ma'ruza mashg'ulotlarida ilg'or pedagogik texnologiyalar foydalaniladi.

"Tannarx kalkulyatsiyasi" kursini loyihalashtirishda quyidagi asosiy konseptual yondoshuvlardan foydalaniladi:

Shaxsga yo'naltirilgan ta'lim.

Tizimli yondoshuv.

Faoliyatga yo'naltirilgan yondoshuv.

Dialogik yondoshuv.

Hamkorlikdagi ta'limni tashkil etish.

Muammoli ta'lim.

V. Fanning tarkibiy tuzilishi:

5.1. "Tannarx kalkulyatsiyasi" fanidan rejalashtirilgan ma'ruza mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Ma'ruza mashg'ulotlarining:			
№	**mavzulari**	**rejasi**	**soat**
1-modul. Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olishning umumiy tavsifi			
1.1.	Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olishning umumiy tavsifi	1.1.1. Xarajatlar haqida tushuncha. 1.1.2. Xarajatlarni turkumlash. 1.1.3. Mahsulot (ish, xizmat)larning ishlab chiqarish tannarxiga kiritiladigan xarajatlar tarkibi.	2
1.2.	Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olishning vazifalari va tamoyillari	1.2.1. Ishlab chiqarish xarajatlarining mohiyati, mazmuni va turkumlanishi. 1.2.2. Ishlab chiqarish xarajatlarini hujjatlashtirish. 1.2.3. Mahsulot ishlab chiqarish	2

	kalkulyatsiya qilish			
19.	Sanoat korxonalarida ishlab chiqarish xarajatlarining hisobi va mahsulotlar tannarxini kalkulyatsiya qilish	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish tayyorlash	yanvar 2025	6
20.	Xizmat ko'rsatish va boshqa tarmoqlarda xarajatlar hisobi va mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	6
Jami soat:				**100**

VIII. Adabiyotlar

Asosiy adabiyotlar

1. Urazov K.B., Po'latov M.E. Buxgalteriya hisobi. –Toshkent: "Innovatsion rivojlanish nashriyot matbaa uyi", 2020.
2. Abduvaxidov F.T., Qo'ziyev I.N., Dadabayev Sh.X. Buxgalteriya hisobi. Darslik. –Toshkent: TDIU, 2019.
3. Xasanov B.A., Xashimov A.A. Boshqaruv hisobi. –Toshkent: Cho'lpon nomidagi nashriyot–matbaa ijodiy uyi, 2013.

Qo'shimcha adabiyotlar

4. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekistonda erkin va farovon yashaylik. "Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 52 bet.
5. Mirziyoyev Sh.M. Insonparvarlik, ezgulik va bunyodkorlik-milliy g'oyamizning poydevoridir. Toshkent, "Tasvir" nashriyot uyi, 2021 yil. – 36 bet.
6. Mirziyoyev Sh.M. Yangi O'zbekiston taraqqiyot strategiyasi. Toshkent, "O'zbekiston" nashriyoti, 2022 yil. – 416 bet.
7. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 28-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida davlat boshqaruvi tizimini tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5696 son Farmoni.
8. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 31-martdagi "Veterinariya va chorvachilik sohasida kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish to'g'risida"gi PQ-187-son qarori.
9. O'zbekiston Respublikasining qonuni. Buxgalteriya hisobi to'g'risida (yangi tahrirda). O'RQ-404-son, 13.04.2016 y.

11.	Chorvachilik mahsulotlari ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	noyabr 2024	6
12.	Qoramolchilik mahsulotlari ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	noyabr 2024	6
13.	Sut ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish tayyorlash	dekabr 2024	6
14.	Go'sht ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish tayyorlash	dekabr 2024	6
15.	Qoramolchilik mahsulotlari ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	dekabr 2024	6
16.	Asalarichilikda ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	dekabr 2024	6
17.	Baliqchilikda ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	6
18.	Parrandachilikda ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	yanvar 2025	6

		xarajatlarini xarajat ob'yektlari bo'yicha guruhlash.	
1.3.	Mahsulot tannarxi va uni kalkulyatsiya qilish usullari.	1.3.1. Mahsulot tannarxi, uning mohiyati, ishlab chiqarishni boshqarishdagi ahamiyati. 1.3.2. Mahsulot tannarxini aniqlash. 1.3.3. Mahsulot tannarxining tarkibi va turlari.	2
2-modul: Mahsulot tannarxi va uni kalkulyatsiya qilish usullari tasniflanishi.			
2.1.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning jarayonli usuli	2.1.1. Mahsulotlar ishlab chiqarish, ish va xizmatlar bajarishda vujudga keladigan xarajatlarning mohiyati. 2.1.2. Jarayonli usulning mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyasiya qilishning buyurtmali, normativ, "Standart-kost", "Direkt-kosting" usullaridan afzaklliklari va kamchiliklari. 2.1.3. Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini jarayonli usulida aniqlash tartibi.	2
2.2.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning normativ usuli	2.2.1. Mahsulotlar ishlab chiqarish, ish va xizmatlar bajarishda vujudga keladigan xarajatlarning mohiyati va ularning tannarxini kalkulyatsiya qilishda normativ usuli va uning mohiyati va ahamiyati. 2.2.2. Normativ usulning mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyasiya qilishning buyurtmali, jarayonli, "Standart-kost", "Direkt-kosting" usullaridan afzaklliklari va kamchiliklari. 2.2.3. Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini normativ usulda aniqlash tartibi.	2
Jami soat:			**10**

5.2. "Tannarx kalkulyatsiyasi" fanidan rejalashtirilgan amaliy mashg'ulotlarining kalendar tematik rejasi

Amaliy mashg'ulotlarning

№	mavzulari	rejasi	soat
1.	Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olishning umumiy tavsifi	1.1. Xarajatlar haqida tushuncha. 1.2. Xarajatlarni turkumlash. 1.3. Mahsulot (ish, xizmat)larning ishlab chiqarish tannarxiga kiritiladigan xarajatlar tarkibi.	2
2.	Ishlab chiqarish xarajatlarini hisobga olishning vazifalari va tamoyillari	2.1. Ishlab chiqarish xarajatlarining mohiyati, mazmuni va turkumlanishi. 2.2. Ishlab chiqarish xarajatlarini hujjatlashtirish.	2
3.	Ishlab chiqarish xarajatlari hisobi	3.1. Mahsulot ishlab chiqarish xarajatlarini xarajat xarajatlari hisobi 3.2. Ishlab chiqarilgan mahsulotlar bo'yicha tannarxga qo'shiladigan xarajatlarni umumlashtirish va ularni taqsimlash.	2
4.	Mahsulot tannarxi va uni kalkulyatsiya qilish usullari	4.1. Mahsulot tannarxi, uning mohiyati, ishlab chiqarishni boshqarishdagi ahamiyati. 4.2. Mahsulot tannarxini aniqlash. 4.3. Mahsulot tannarxining tarkibi va turlari.	2
5.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning buyurtmali usuli	5.1. Mahsulotlar ishlab chiqarish, ish va xizmatlar bajarishda vujudga keladigan xarajatlarning mohiyati va ularning tannarxini kalkulyatsiya qilishning buyurtmali usuli. 5.2. Buyurtmali usulning mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyasiya qilishning jarayonli, normativ usul, "Standart-kost", "Direkt-kosting" usullaridan afzaklliklari va kamchiliklari. 5.3. Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini buyurtmali usulida aniqlash tartibi.	2
Jami soat:			**10**

VI. Fan bo'yicha kurs ishlari rejalashtirilmagan

VII. "Tannarx kalkulyatsiyasi" fanidan rejalashtirilgan talabalar mustaqil ta'limining kalendar tematik rejasi

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	Amalga oshirish mexanizmi	Bajarish muddati	Hajmi (soat)
1.	Ishlab chiqarish xarajatlari hisobi	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	sentabr 2024	4
2.	Mahsulot tannarxi va uni kalkulyatsiya qilish usullari	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	sentabr 2024	4
3.	Mahsulot (ish, xizmat)la tannarxini kalkulyatsiy qilishning buyurtmali usuli	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	sentabr 2024	4
4.	Mahsulot (ish, xizmat)la tannarxini kalkulyatsiy qilishning jarayonli usuli	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	sentabr 2024	4
5.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning normativ usuli	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish tayyorlash	oktabr 2024	4
6.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning "Standart-kost" usuli	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	oktabr 2024	4
7.	Mahsulot (ish, xizmat)lar tannarxini kalkulyatsiya qilishning "Direkt-kosting usuli	Adabiyotlardan foydalanib, individual topshiriqlarni bajarish tayyorlash	oktabr 2024	4
8.	O'simlikchilik mahsulotlari ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	oktabr 2024	4
9.	Sabzavotchilik ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	noyabr 2024	4
10.	Bog'dorchilik ishlab chiqarish xarajatlari hisobi va mahsulot tannarxini kalkulyatsiya qilish	Referat yozib, taqdimot tayyorlash	noyabr 2024	4